

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU

FATMA ÜÇER YAŞLI BAKIM VE
REHABİLİTASYON MERKEZİ
ZİYARET RAPORU

(Rapor No: 2019 / 18)

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 31.10.2019 tarih ve 2019 / 59 sayılı kararında oybirliği ile kabul edilmiştir)

EKİM 2019

İÇİNDEKİLER

A. GİRİŞ	3
B. GENEL BİLGİLER	4
B.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
B.1.1. KURUMUN FİZİKSEL KOŞULLARI	4
B.1.2. KURUM PERSONELİ.....	4
B.2. KORUMA ALTINA ALINAN KİŞİLER	4
C. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
C.1. FİZİKSEL KOŞULLARA İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	5
C.2. KORUMA ALTINA ALINAN KİŞİLERE YÖNELİK TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	7
C.2.1. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikayet Prosedürleri	7
C.2.2. Sağlık ve Bakım Hizmetleri	9
C.2.3. Beslenme.....	9
C.2.4. Günlük Yaşam ve Faaliyetler	9
C.2.5. Dış Dünya ile İletişim	10
D. GEÇMİŞ TAVSİYELERİN UYGULANMASI.....	10
D.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyelerin Uygulanması	10
D.2. Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Yönelik Tavsiyelerin Uygulanması	11
E. TAVSİYELER.....	12
E.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	12
E.2. Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	12

A. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek üzere, uluslararası ve ulusal bağımsız organların, kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanunun 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-j bendinde, Kurumun, özgürlüğünden yoksun bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda huzurevi ve yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerine ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 19.02.2019 tarih ve 2019/76 sayılı kararı ile 30.05.2019 tarihli Başkanlık Oluru uyarınca Demetevler Fatma Üçer Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezine 30.05.2019 tarihinde gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve görüşmelerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.
6. Ziyaret heyetinde ... yer almıştır.

B. GENEL BİLGİLER

B.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

B.1.1. KURUMUN FİZİKSEL KOŞULLARI

7. Merkez, 21.02.2001 tarihli ve 24325 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği çerçevesinde hizmet vermektedir.
8. Bodrum katı dâhil 5 katlı ve müstakil olan Merkez binası, 7.829 metrekare alan üzerinde kuruludur. 32 oda ve 87 yatak kapasiteli Merkez binasında 2 asansör bulunmaktadır.
9. Merkez, 2 ve 3 kişilik odalardan oluşmaktadır. Ancak ihtiyaca binaen atıl durumda olan alanlar değerlendirilerek Merkezin 2. ve 3. katlarına 2'şer adet tek kişilik oda yapılmıştır. Söz konusu 4 odaya yaşlılar, kişisel durum ve ihtiyaçları gözetilerek ve sosyal çalışmacı tarafından değerlendirme yapılarak yerleştirilmekte olup bu odalarda kalan yaşlılardan ücret farkı alınmamaktadır.
10. Merkezde psikososyal servis, fizyoterapi servisi, teknik servis, sağlık servisi, faaliyet odaları, çok amaçlı salon, yemekhane, halkla ilişkiler birimi ve eğitim birimi ile bahçe yer almaktadır.
11. Daha önce Merkeze bağlı bulunan 2 yaşam evinden birinin, kalacak kimse olmadığı için kapatıldığı ifade edilmiştir.

B.1.2. KURUM PERSONELİ

12. Merkezde 1 müdür vekili ve 1 müdür yardımcısı, büro hizmetlerinde görev yapan 2 memur, 1 bilgisayar işletmeni, 1 taşınır kayıt yetkilisi ve 2 hizmetli bulunmaktadır.
13. Merkezin sağlık servisinde 3 fizyoterapist, 1 sağlık memuru, 1 diyetisyen ve 4 hemşire bulunmaktadır. Sosyal serviste 3 sosyal çalışmacı, 1 psikolog ve 1 sosyolog görev yapmaktadır.
14. Merkez bünyesinde 26 kadrolu personel bulunmakta olup bunlardan 6'sı merkez dışında geçici görev ile çalışmaktadır. Fiilen çalışan kadrolu personel sayısı 20'dir. Merkezde ayrıca ek ücret karşılığı çalışan 1 hemşire ve 1 el sanatları öğretmeni, 1 bakım koordinatörü dâhil olmak üzere 34 bakım elemanı, 5 güvenlik görevlisi, 12 temizlik elemanı, 2 kuaför, 2 şoför, 2 teknisyen, 2 kaloriferci, 1 danışma-yönlendirme görevlisi, 5 güvenlik görevlisi, 4 toplum yararına çalışan kişi ve 9 yemek şirketi elemanı yer almaktadır.

B.2. KORUMA ALTINA ALINAN KİŞİLER

15. Merkezde 52 kadın, 35 erkek yaşlı bulunmaktadır.

16. Merkezde; 60-70 yaş aralığında 15, 70-80 yaş aralığında 20, 80-90 yaş aralığında 37, 90-100 yaş aralığında 14, 100 yaşında 1 yaşlı bulunmaktadır.
17. Merkezde kalan yaşlılardan 53'ü rehabilitasyon, 34'ü huzurevi yaşlısıdır.
18. Merkez, 1 yaşam evi ile birlikte toplam 90 kişilik mevcuda sahiptir.
19. Merkez sakinlerinin yaklaşık % 60'ı rehabilitasyon yaşlısıdır. Rehabilitasyon yaşlılarında genel olarak Alzheimer ve demans bulunurken kimi sakinlerde yaşlılık melankolisi olduğu da ifade edilmiştir.
20. Akıl sağlığına ilişkin rahatsızlıkları olan yaşlıların bakımlarının özel bakım yerlerinde yapılmasının uygun olduğu, huzurevi ve yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin, özel bakım gerekleri nedeniyle söz konusu yaşlıları barındırmak istemediği, bu hususla Sağlık Bakanlığının ilgilenmesinin daha uygun olacağı, bu konuda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında bir protokol bulunmadığı ve düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.¹

C. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

21. Ziyaret, Merkez Müdürü ile yapılan ilk görüşme ile başlamış ve Merkez hakkında genel bilgilerin yanı sıra bir önceki ziyaret üzerine hazırlanan raporda yer alan tavsiyelerin uygulanmasına ilişkin bilgi alınmıştır. Ardından ziyaret heyeti gruplara ayrılmış; gruplar bütün katları gezerek, sakinlerle odalarında görüşmüştür. Sağlık servisi, psikososyal servis, faaliyet odaları, fizyoterapi odası, çok amaçlı salon, yemekhane ve bahçe yerinde incelenmiş ve personelden Merkezin işleyişi hakkında bilgi alınmıştır. Ziyaret, idare ile yapılan görüşmede ilk tespit ve gözlemlerin paylaşılmasıyla sonlandırılmıştır.
22. Merkez idaresi, ziyaret heyeti ile işbirliği içerisinde hareket etmiş, heyetin Merkezin bütün birimlerine bekletmeksizin erişimi sağlanmış, koruma altına alınanlarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemleri almış ve gerekli bilgi ve belgelere erişimi sağlamıştır.

C.1. FİZİKSEL KOŞULLARA İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

23. Merkezin fiziksel koşullarının genel olarak iyi durumda olduğu gözlemlenmiştir. Merkezin odaları, ortak alanları ile lobisi yeterli gün ışığı almaktadır. Yapay aydınlatma mevcuttur. Havalandırma yeterlidir.
24. Odalarda her yaşlı için bir yatak, kıyafet dolabı, masa, sandalye ve komodin mevcuttur. Her odanın kendine ait banyo ve tuvaleti bulunmaktadır. Odalarda acil butonu bulunmamaktadır.

¹ Benzer şekilde, çocukların da akıl ve ruh sağlığına ilişkin rahatsızlıkları olduğunda özel bakım gerektiği; ancak bu hususlara ilişkin olarak ilgili bakanlıklar arasında ciddi bir protokol bulunmadığı da dile getirilmiştir.

25. Merkezde rehabilitasyon yaşlıları/engelliler gözetilerek asansöre ek olarak merdiven rampası ve koridorlarda tutamaçlar yapılmıştır. Güvenlik amacıyla merdiven boşlukları ağlar ile kapatılmıştır.
26. Katlarda yangın müdahale araçlarının bulunduğu gözlemlenmiştir.
27. Yaşlılar odalara yerleştirilirken öncelikle rehabilitasyon veya huzurevi birimlerine uygunluk durumu belirlenmekte, daha sonra sırasıyla cinsiyet, sağlık durumları, psiko-sosyal durumları gibi hususlar gözetilmektedir. Merkezde yer boşaldığında ilk aşamada boş yatağa yerleştirme yapılmakla birlikte gerektiğinde oda değişikliği sağlanmaktadır.
28. Evli çiftlere ayrı oda tahsis edilmiştir.
29. Merkeze 24 Ocak 2018 tarihinde gerçekleştirilen bir önceki ziyarette fiziksel koşullara ilişkin olarak gözlemlenen sıkıntılar devam etmektedir. Merkezin 2. ve 3. katlarının zemininde yer yer şişme ve çökmeler bulunmaktadır. Binanın dış cephesi henüz yenilenmemiştir. Ayrıca, idare tarafından binaya ilişkin olarak TOKİ ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasındaki davanın sürdüğü ifade edilmiştir.
30. Öte yandan, Merkezde bağış ve yardımlar ile bazı yenilemeler yapıldığı öğrenilmiştir. Bu kapsamda bocce oyun alanının zemini ile berber ve kuaför yenilenmiş, bahçe düzenlemesi yapılarak bahçeye yeni ağaçlar dikilmiş ve çiçekler ekilmiştir. Kurum dışından gelen bağışlar için bağış formu doldurulmaktadır. Değer biçilen eşya daha sonra demirbaş listesine kaydedilmektedir.
30. Ayrıca, binanın dış cephesi için, bir önceki ziyarette de belirtildiği üzere Yenimahalle Belediyesi ile anlaşıldığı ve bu doğrultuda Belediyeden gelen ekiplerin keşif yaptığı, halen dış cephenin yapılmasının beklendiği ifade edilmiştir.
31. Merkezde su tesisat borularının eski olmasından dolayı suların paslı olduğu hem sakinler hem de idare tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca, soğutma sisteminin arızalı olduğu öğrenilmiştir.
32. 2. ve 3. katlarda kabaran zeminlerin yenilenmesinin, paslı eski boruların değiştirilmesinin ve Merkeze bir soğutma sistemi yapılmasının planlandığı ifade edilmiş, ancak henüz bu hususlarda bir gelişme kaydedilmediği tespit edilmiştir.
33. İdare tarafından, Merkezin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından tamamen rehabilitasyon merkezine dönüştürülmesi ihtimali olduğu, bu durumda huzurevi yaşlılarına yönelik olarak Merkezde yapılan değişiklik ve yenilemelerin masraflarının boşa gideceği ifade edilmiştir.

34. Merkez genel olarak temizdir. Görüşmelerde merkezin genel olarak temiz tutulduğu, personelin günlük olarak Merkezi temizlediği, bunun haricinde kirlendikçe temizlik yapıldığı ifade edilmiştir.
35. Çamaşırlar Merkez tarafından yıkanmaktadır. Bazı yaşlılar, yıkanmak üzere toplanan çamaşır ve giysilerinin karıştığını veya kaybolduğunu dile getirmiştir. İdare tarafından, bu tür vakaların önüne geçilmesi için tüm çamaşır ve giysilere etiket dikilmesinin planlandığı, zira yaşlıların birbirlerinin giysilerini yanlışlıkla alabildikleri belirtilmiştir.
36. Bazı yaşlılar oda arkadaşlarından şikâyetçi olmuştur. Sosyal servis, bu gibi durumlarda arabuluculuk yapmayı denediklerini, çözümlenemez durumlarda odaları ayırmaya çalıştıklarını ifade etmiştir.

C.2. KORUMA ALTINA ALINAN KİŞİLERE YÖNELİK TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

C.2.1. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

37. Herhangi bir şekilde koruma altında bulunan kişilerin özel ihtiyaçlarına uygun koşullar altında barındırılmaları, kendilerine bu çerçevede muamele edilmesi, ayrıca herhangi bir sorunları olduğunda başvurabilecekleri etkin bir şikâyet mekanizması bulunması gerekmektedir.
38. Yaşlılarla yapılan görüşmelerde, özellikle huzurevi yaşlıları personelin kendilerine yönelik muamelesinden memnun olduklarını ifade etmiştir. Rehabilitasyon yaşlıları ise genel olarak personelin kendilerine yönelik muamelelerinden memnun olduğunu ifade etmekle beraber bazı yaşlılar, kendilerine fiziksel şiddet uygulanmasa da bakıcı personelin kendisine kaba davrandığını “yine mi altını kirlettin”, “lanet olsun sana” gibi sözler sarf edilebildiğini ifade etmiş ayrıca konuşmaktan ve şikâyet etmekten imtina etmiştir.
39. İdare, işkence ve kötü muamele olarak nitelendirilebilecek herhangi bir olay yaşanmamakla birlikte, 3-4 defa bazı personelin, yaşlının sert taşınması veya kazara düşürülmesi sonucunda yaralanması gibi durumlarda, gerekli özeni göstermemeleri nedeniyle ceza aldığını ifade etmiştir. Bu hususa ilişkin olarak İdare, Hacettepe Üniversitesinden personele yönelik iş körlüğü ve duyarsızlaşma konusunda bir eğitim talep edildiğini ve personele düzenli olarak profesyonel destek sağlamak için çalışmalar yapıldığını belirtmiştir.
40. 2014 yılında 25, 2015 yılında 23, 2016 yılında 17, 2017 yılında 22, 2018 yılında 21 yaşlının Merkezde kalmakta iken vefat ettiği, vefat sebeplerinin çoğunlukla çoklu organ yetmezliği sebebi ile gerçekleştiği bilgisi verilmiştir. Adli bir vaka olmadığı sürece otopsi yapılmamaktadır.

41. Rehabilitasyon yaşlılarının çoğunlukta olması nedeniyle ölüm oranının yüksek olduğu, Merkezde ölüm durumunda personel tarafından ilk yardımda bulunulduğu ve 112 Acil Servisin arandığı, hukuki süreç tamamlanana kadar hiçbir şeye dokunulmadığı ifade edilmiştir.
42. İdarece, yaşlıların birbirlerine fiziksel müdahalede bulunduğu bir olay yaşandığı, kameraların izlendiği ve ilgililer hakkında adli süreç başlatıldığı belirtilmiştir.
43. Kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ve koruma altına alındığı yerlerde personelin buralarda bulunan kişilerle iletişimi, onlara muameleleri söz konusu yerlerin iyi işleyişi bakımından son derece önemli olup personel sayısı, personelin iş yükü ve personele hizmet içi eğitim verilmesi bu hususlara riayet edilmesi bakımından gereklilik arz etmektedir.
44. Bir önceki ziyarette belirtildiğinin aksine idare tarafından Merkezde çalışan personel sayısının yetersiz olmadığı, diğer huzurevleri ile kıyaslandığında daha fazla personel bulunduğu belirtilmiştir.
45. Geçtiğimiz yıl içerisinde personele çeşitli hizmet içi eğitimler verildiği, bunlardan birinin tüm personele yönelik ilk yardım eğitimi olduğu belirtilmiştir. Eğitimin nitelik ve içeriğine göre, bir eğitimden tüm personel yararlanabilmektedir. Alınan eğitimler arasında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde sunulan yaşlı egzersizleri gibi eğitimler de bulunduğu ifade edilmiştir. Merkezdeki fizyoterapistlerden biri eğitimden sorumlu personel olarak belirlenmiştir.
46. Merkezde bulunan sosyal çalışmacılardan biri yazışmalarla ilgilenmekte, diğeri ise Merkezdeki yaşlılardan oluşan grupların çalışmalarına katılmakta, huzurevlerine başvuran yaşlıların değerlendirildiği ev ziyaretlerine katılmakta ve lisans öğrencilerinin uygulamalı eğitimine ilişkin olarak öğrenci grupları ile ilgilenmektedir. Bir diğer sosyal çalışmacının ise geçici görevlendirme ile kurum dışında bulunduğu ifade edilmiştir.
47. İdare tarafından yaşlılar gruplara ayrılmış ve her bir grup için bir personel sorumlu olarak belirlenmiştir. Grup sorumluları, gruplarında yer alan yaşlıları takip etmekte ve idareye bilgi vermektedir. Ayrıca müdür vekili tarafından her gün viziteye çıkılarak tüm yaşlılarla ilgilenildiği dile getirilmiştir.
48. Personel ile yapılan görüşmelerde; işin çok yıpratıcı olduğunu, başka ülkelerde Alzheimer hastaları için ayrı bölümler oluşturulduğunu ve o hastalarla ilgilenen ayrı bir personel olduğunu, bu personele de psikososyal destek verildiğini, burada ise farklı hastalıkları olan yaşlıların karma bir şekilde barındırıldığını ve hepsine bakma durumunda olduklarını, psikososyal destek de alamadıklarını ifade edenler olmuştur. Keza, işin niteliğinden dolayı

personelde panik atağın yaygın olduğunu, her an birine bir şey olmasından korktuklarını belirten bir personel olmuştur.

C.2.2. Sağlık ve Bakım Hizmetleri

49. Yaşlıların bakımlarının iyi halde olduğu, yaşlıların da genel olarak bakım hizmetlerinden memnun oldukları gözlemlenmiştir.
50. Öz bakımını yapamayan rehabilitasyon yaşlılarının öz bakımı, bakım personeli tarafından sağlanmakta, söz konusu yaşlılara günde 6 kez bakım yapılmaktadır. Ayrıca, bası yarası olmaması için ilgili yaşlının durumuna göre ihtiyaç duyulan sayıda yeniden pozisyon belirleme yapılmaktadır. Fizyoterapist ve sağlık çalışanlarının gerekli gördüğü durumlarda ihtiyacı bulunan yaşlılara havalı yatak verildiği ifade edilmiştir.
51. Merkez ile Etimesgut Devlet Hastanesi arasındaki Protokol çerçevesinde Etimesgut Devlet Hastanesi tarafından Merkezde bulunan yaşlılara ayda bir evde sağlık hizmeti sunulmaktadır. Bu hizmetin yanı sıra yaşlılar, ihtiyaç halinde aile hekimi tarafından da muayene edilebilmektedir.
52. Acil durumlarda 112 Acil Servis aranmakta ve ambulans çok kısa sürede (4-5 dk.) Merkeze gelebilmektedir. Ayrıca, Merkezin bir hasta nakil aracı bulunmaktadır.
53. Sağlık servisinde sürekli bir hemşire bulunmaktadır.
54. Yaşlıların günlük olarak muayenesi sağlık servisi tarafından yapılmaktadır. Bugüne kadar personelden şiddet gördüğünü ifade eden bir yaşlı bulunmadığı belirtilmiştir. Ancak, yaşlıların vücutlarında morarma görülmesi durumunda tutanak hazırlanmaktadır.

C.2.3. Beslenme

55. Yemek listeleri diyetisyen tarafından düzenlenmekte ve yemekler buna göre hazırlanmaktadır. Merkezde kalan yaşlıların sağlık durumlarına uygun özel tedbirler alınmaktadır.
56. Huzurevi yaşlıları yemekhanede, rehabilitasyon yaşlıları odalarında ve ihtiyaç varsa personelin yardımı ile yemek yemektedir.
57. Yemek numunelerinin 72 saat boyunca saklandığı, yemekhane çalışanlarının düzenli olarak sağlık taramasından geçtiği ifade edilmiştir.
58. Kurum içinde bir çay ocağı bulunmaktadır.

C.2.4. Günlük Yaşam ve Faaliyetler

59. Yaşlıların Merkezde zamanlarını daha nitelikli geçirmeleri için çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Bu çerçevede koro oluşturulmuş ve el işi atölyesi kurulmuş olup ayrıca,

bahçecilik etkinlikleri gerçekleştirilmekte, iftar yemeği, doğum günü kutlamaları, anneler günü ve babalar günü kutlamaları, milli ve dini bayram kutlamaları, yaşlı haftası kutlamaları, yeni yıl kutlamaları, Merkez dışında sinema, yemek, bowling ve diğer huzurevleri ile bocce turnuvası, Merkez bahçesinde ve Merkez dışında piknik gibi etkinlikler düzenlenmekte olduğu belirtilmiştir. Ziyaret tarihinde Merkezde bir iftar yemeği etkinliği için hazırlık yapıldığı görülmüştür.

60. Merkeze yapılan bağışların yaşlıların yararına uygun olarak terapi ve hobi bahçesi, sera, kış bahçesi, meyve ve gül fidanları olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir.
61. Yaşlı yakınları ile de değerlendirme toplantıları düzenlendiği, banlardan sonuncusunun Haziran ayında gerçekleştiği dile getirilmiştir.
62. Oluşturulan koro için TRT'den hoca getirildiği, koro çalışmalarının hem nefes açmaya hem de demans ve Alzheimer hastalarının hafızasına faydalı olduğu ifade edilmiştir.
63. El işi atölyesinden 15-20 sakin faydalanmaktadır.
64. Halk eğitimden ziraat mühendisi gelerek bitki yetiştirme konusunda yaşlılara kurs vermektedir. Kurslar yaklaşık 2 aydır verilmekte ve 15 kişi bu kurslardan faydalanmaktadır. Katılım konusunda herhangi bir kısıtlama yoktur. Ayrıca Merkez bahçesinde kümes hayvanı (tavuk) beslenmektedir.

C.2.5. Dış Dünya ile İletişim

65. Sosyal çalışmacılardan biri idare tarafından belirli bir grup yaşlıdan ve ailelerle ziyaretlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu kılınmıştır.
66. Yaşlıların Merkez dışında vakit geçirebilmesi için 3 aylık izinleri bulunmaktadır.
67. Ayrıca, Merkeze aileler tarafından yapılan ziyaretlere ek olarak dışarıdan ziyaretler de düzenlenmektedir.
68. Odalarda sabit telefonlar, giriş kapısında ise ankesörlü telefon bulunmaktadır.

D. GEÇMİŞ TAVSİYELERİN UYGULANMASI

(2018/37 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Kararı ile Kabul Edilen 2018/1 sayılı Raporda Yer Verilen Tavsiyeler)

D.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyelerin Uygulanması

Merkez idaresi tarafından binanın ve içindeki mefruşatın bakım, onarım ve yenilemesinin yapılması için gerekli girişimlerde bulunulması tavsiyesine ilişkin olarak:

69. Şişme ve çökmeler bulunan 2. ve 3. kat zeminlerinin halen onarılmadığı, binanın dış cephesi için Yenimahalle Belediyesinden gelen ekiplerin keşif yaptığı ancak yenilemenin henüz gerçekleşmediği görülmüştür.

70. Söz konusu eksikliklerin giderilmesinin yanı sıra, paslı ve eski tesisat borularının değiştirilmesinin ve arızalı soğutma sisteminin değiştirilmesinin de Merkez tarafından planlandığı, ancak bu konularda herhangi bir gelişme kaydedilmediği tespit edilmiştir.
71. Öte yandan, Merkezde bağış ve yardımlar ile berberde, kuaförde, bocce oyun alanında ve bahçede bazı yenilemeler yapıldığı anlaşılmıştır.
72. Bu çerçevede; 2. ve 3. katlarda kabaran zeminlerin yenilenmesi, dış cephe yenilemesinin yapılması için Yenimahalle Belediyesi nezdinde girişimlerde bulunulmaya devam edilmesi, paslı ve eski tesisat borularının değiştirilmesi ve soğutma sistemi yapılması gerekmektedir.
73. Sonuç olarak; gerekli bakım, onarım ve yenilemeler halen yapılmadığı, bununla birlikte, bu hususların planlar dâhilinde olması ve bağışlar yoluyla gerçekleştirilen bakım, onarım ve yenilemeler dikkate alındığında söz konusu tavsiyenin kısmen yerine getirildiği anlaşılmaktadır.

Merkezde veya Merkez dışında yapılan etkinliklerin artırılması tavsiyesine ilişkin olarak:

74. Yaşlıların Merkezde zamanlarını daha nitelikli geçirebilmeleri adına koro, el işi atölyesi, bahçecilik etkinlikleri gerçekleştirilmekte, Merkezde ve Merkez dışında özel gün kutlamaları, sinema, yemek, bowling ve diğer huzurevleri ile bocce turnuvası, piknik gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Bu kapsamda; koro, el işi, bahçecilik, sinema ve bowling gibi etkinliklerle Merkez içindeki ve dışındaki etkinliklerin çeşitliliğinin ve sayısının artırıldığı ve yaşlıların zamanlarının daha iyi değerlendirilmesinin sağlandığı tespit edilmiştir.
75. Bu çerçevede, söz konusu tavsiyenin uygulandığı anlaşılmaktadır.

D.2. Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Yönelik Tavsiyelerin Uygulanması

Sosyal hizmet sunan kurumlarda görev yapan sosyal çalışmacıların farklı hassas grupların bulunduğu yerlerde rotasyona tabi tutularak çalışmalarının mesleki açıdan daha az yıpranmalarını sağlayabileceği ve alan çalışanları için psikolojik yardım sağlanması gibi çözümler de düşünülebileceği yönündeki tavsiyeye ilişkin olarak:

76. Personel ile yapılan görüşmelerde, yaptıkları işin ruhsal yönden personeli etkileyen niteliğinden dolayı personele psikososyal destek verilebileceği gözlemlenmiştir. Bu tür bir destek, iş körlüğünün önlenmesi açısından da faydalı olabilecektir. Bu çerçevede, alan çalışanları için psikolojik yardım sağlanması gibi çözümler de düşünülebileceği yönündeki tavsiye geçerliliğini korumakta olup bu hususta herhangi bir değişiklik olmadığı anlaşılmıştır.

Türkiye genelinde Bakanlığa bağlı olarak görev yapan dış doktoru ve doktor eksikliğinin giderilmesi için Bakanlığa bağlı olarak çalışacak sağlık personelinin çalışma

koşullarının iyileştirilmesi ve bu kadroların tercih edilebilir hale getirilmesi gerektiği yönündeki tavsiyeye ilişkin olarak:

77. Merkezde düzenli olarak görev yapan doktor bulunmamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu tavsiyeye ilişkin olarak herhangi bir gelişme olmamıştır.

E. TAVSİYELER

E.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

78. 24.01.2018 tarihinde gerçekleştirilen ziyarete ilişkin olarak 2018/37 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu kararı ile kabul edilen 2018/1 sayılı raporda yer verilen tavsiyelerden henüz uygulanmamış veya kısmen uygulanmış olanların tam olarak uygulanması, bu çerçevede; Merkez idaresi tarafından, binanın ve içindeki mefruşatın bakım, onarım ve yenilemesinin yapılması için gerekli girişimlerde bulunulmaya devam edilmesi gerekmektedir.

79. İdare tarafından, bazı personele iş körlüğünden kaynaklanan eylem ve ihmalleri nedeniyle disiplin cezası verildiği dile getirilmiştir. Konuya ilişkin olarak, Hacettepe Üniversitesinden personele yönelik iş körlüğü ve duyarsızlaşma konusunda bir eğitim talep edildiği ve personele düzenli olarak profesyonel destek sağlamak için çalışmalar yapıldığı da ifade edilmiştir. Bu kapsamda, söz konusu eğitime yönelik çalışmaların ivedi olarak tamamlanması, ayrıca tüm personele insan hakları alanında eğitim verilmesi gerekmektedir.

80. Odalarda acil butonu bulunmamaktadır. Yaşlıların personele seslenemeyeceği veya seslerini duyuramayacağı durumlar da olabileceği, ayrıca Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliğinin “Yaşlı odaları” başlıklı 38 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen “*Odalarda yaşlının yatarken uzanabileceği yükseklikte alarm düzeneği kurulur.*” düzenlemesi de göz önünde bulundurularak odalara acil butonu yerleştirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

81. Yaşlılar ile yapılan görüşmelerde yıkanmak üzere toplanan çamaşır ve giysilerinin karıştığını veya kaybolduğunu belirten yaşlılar olmuş, idare tarafından da bu tür vakaların önüne geçilmesi için tüm çamaşır ve giysilere etiket dikilmesinin planlandığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, her bir yaşlının isminin çamaşırları üzerinde yer alacak şekilde düzenleme yapılması gerekmektedir.

E.2. Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

82. 24.01.2018 tarihinde gerçekleştirilen ziyarete ilişkin olarak 2018/37 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu kararı ile kabul edilen 2018/1 sayılı raporda yer verilen

tavsiyelerden henüz uygulanmamış veya kısmen uygulanmış olanların tam olarak uygulanması, bu çerçevede;

- a. Sosyal hizmet sunan kurumlarda görev yapan sosyal çalışmacıların farklı hassas grupların bulunduğu yerlerde rotasyona tabi tutularak çalışmalarının mesleki açıdan daha az yıpranmalarını sağlayabileceği ve alan çalışanları için psikolojik yardım sağlanması gibi çözümler de düşünülebileceği,
- b. Türkiye genelinde Bakanlığa bağlı olarak görev yapan dış doktoru ve doktor eksikliğinin giderilmesi için Bakanlığa bağlı olarak çalışacak sağlık personelinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve bu kadroların tercih edilebilir hale getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.